

GLOBALA MÅLEN för hållbar utveckling Tidaholms kommun 2019

Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

I Tidaholms kommun ska alla verksamheter arbeta för att nå de globala målen.

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bl.a. även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Den lokala nivån av beslutsfattande är viktig eftersom den är närmast invånarna och därmed kan ha stor påverkan på deras liv, såväl i Sverige som i andra länder. Kommunernas ansvar för det sociala stödet och omsorgen innebär att de som lever i den största ekonomiska utsattheten kan få hjälp att ta sig ur den. För att nå målet krävs koordinerade, långsiktiga och mångfacetterade insatser på lokal och regional nivå. Kommuner, men också regioner, kan bäst identifiera vilka människor, inte minst barn, som lever i fattigdom och satsa resurser som hjälper dem att ta sig ur den. Samverkan med civilsamhället är en viktig del i det arbetet.

Exempel från Tidaholm

Stöd på väg mot egen försörjning

Under år 2019 har social- och omvårdnadsnämnden stöttat 275 hushåll med försörjningsstöd. Socialförvaltningen har i samverkan med kommunens arbetsmarknadsenhet arbetat för att möjliggöra för dessa hushåll att få en egen försörjning.

Vad gäller nyanländas möjligheter att bli självförsörjande så har en rad aktiviteter, förutom SFI, genomförts i syfte att ge specifik information om bland annat Svensk arbetsmarknad, arbetsförmedlingen, eget företagande, skattesystemet och skattemyndigheten.

Kommunen har alltid som mål att de som lever i den största ekonomiska utsattheten inte bara ska få hjälp för dagen utan stöd som på längre sikt gör att de kommer ur den ekonomiskt utsatta situationen.

Exemplet bidrar till delmål:

- 1.2 Minska fattigdom med minst 50%

De globala målen innefattar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomiska, sociala och miljömässiga.

2. INGEN HUNGER

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommuners och regioners ansvar för utbildning, vård och omsorg innefattar ansvaret för vissa måltider. Att land- och vattenresurserna förvaltas väl bidrar också till mål 2. Genom att arbeta för bättre vattenkvalitet, bevarande av viktiga jordbruksmarker, minskat matsvinn och hälsosam och näringsriktig kost inom skola, vård och omsorg bidrar kommuner och regioner till att uppfylla mål 2 i Sverige. Måltidsverksamheten bidrar både till gemenskap och mindre risk för undernäring bland äldre. Kommunernas kontrollansvar för livsmedelshanteringen innebär också att matens kvalitet säkras. Livsmedelsområdet är till stor del reglerat på EU-nivå, men även svenska lagar som till exempel skollagen och livsmedelslagen styr arbetet. Regionala livsmedelsstrategier och arbete med landsbygdsutveckling är andra delar i det lokala och regionala arbetet för att trygga livsmedelsförsörjningen och främja ett hållbart jordbruk.

Exempel från Tidaholm

Förebyggande arbete mot undernäring bland äldre

Undernäring är inte ett problem som generellt förknippas med land som Sverige men problemet finns även här. Ofta är det äldre som drabbas och orsakerna kan vara många, så som sjukdom eller nedsatt munhälsa. Omvårdnadsförvaltningen har under flera år arbetat förebyggande med att undvika undernäring hos äldre medborgare. Som en del i det förebyggande arbetet får samtliga äldre som har kommunal hälso- och sjukvård ge samtycke till att bli registrerade i kvalitetsregistret Senior Alert där bland annat riskbedömningar och åtgärder vidtas för att motverka undernäring. Vid behov erbjuds äldre också särskild specialkost för att motverka undernäring.

Exemplet bidrar till delmål:

- 2.2 Utrota alla former av felnäring

3. GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommuner och regioner ansvarar för merparten av de välfärdstjänster som har stor påverkan på befolkningens hälsa genom livet. Det handlar om hur skolan och den sociala omsorgen fungerar. Om hur bostads- och samhällsplaneringen bedrivs. Eller i vilken mån det finns kultur- och fritidsaktiviteter för alla, oavsett kön, bakgrund eller socioekonomisk situation. Beroende på hur verksamheterna bedrivs, kan de vara hälsofrämjande eller förebyggande i sig. Dessutom har hälso- och sjukvården en särskild roll som direkt påverkar hälsa och överlevnad. Utöver att flera lagar slår fast ansvar att bidra till medborgarnas hälsa, har en god och jämlik hälsa en positiv effekt på verksamheternas kvalitet och kärnuppdrag.

Exempel från Tidaholm

Idrottsskola aktiverar och inspirerar till rörelse bland barn

Rörelse och hälsa hänger ihop. Att röra på sig som barn ger goda vanor som kan ge ett bättre liv. Med syftet att främja att barn och unga lever ett aktivt liv arrangeras idrottsskolan i kommunen under en sommarvecka. Mellan 60 och 80 barn provar under veckan på ett tiotal olika idrotter och förhoppningsvis hittar de en idrott som de sedan fortsätter med i olika föreningar. Idrottsskolan arrangeras i samarbete med Tidaholms idrottsföreningar vilka ges en möjlighet att marknadsföra sin verksamhet. Som hjälp under idrottsskolan finns tolv feriepraktikanter som under veckan får träna på att vara ledare. Förhoppningen är att dessa ungdomar får en insyn i hur det är att leda och fortsätter med det i föreningslivet.

Exemplet bidrar till mål:

- 3 Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Psykisk hälsa i fokus

Under 2019 ansökte kommunen om medel via den nationella satsningen kring psykisk hälsa som är ett stöd i att fortsätta utveckla verksamheten bland annat genom mer riktad gruppverksamhet. Denna satsning förväntas pågå 2020 och 2021. Den förväntade nyttan är att på ett tidigt stadiet nå yngre personer med psykisk ohälsa och minska risken för social isolering och utanförskap. Enligt hälso- och sjukvårdslag och avtal mellan kommun och Västra Götalandsregion ska kommunen erbjuda god hälso- och sjukvård för:

- personer i särskilda boendeformer samt bostäder med särskild service
- personer som vistas på biståndsbedömd dagverksamhet, SOL och enligt lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning, LSS
- personer som erhåller hemsjukvård i ordinärt boende.

Exemplet bidrar till delmål:

- 3.4 Minska antal dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa
- 3.8 Tillgänglig sjukvård för alla

4. GOD UTBILDNING TILL ALLA

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommunerna ansvarar för stora delar av utbildningssystemet. Såväl förskola som grundskola, gymnasium och delar av vuxenutbildningen finansieras med kommunala skattemedel och drivs med både kommunala och fristående huvudmän. Som utbildningsanordnare gäller det att vara uppdaterad på de lokala arbetsmarknadsbehoven så att rätt kompetenser utbildas. Regionerna har bland annat ansvar för mödrahälsovård, barnhälsovård och stöd i föräldraskapet, insatser som också har betydelse för hur barn klarar sina studier. Att klara skolan har i sin tur stor betydelse för hälsan, även i vuxen ålder.

Exempel från Tidaholm

Trygghet och studiero gör att fler fullföljer sina studier

Att fullfölja sina studier innebär att eleven fullgör sin skolgång i en skolform med godkända betyg och möjlighet att gå vidare i utbildningssystemet. Det innebär att lämna grundskolan med behörighet att söka ett nationellt gymnasieprogram och att lämna gymnasieskolan med en gymnasieexamen. För att uppnå detta krävs att alla verksamheter inom förvaltningen arbetar medvetet med att redan från förskolan ge alla barn goda förutsättningar att lyckas med sin skolgång.

Sedan våren 2017 har kommunen arbetat med projektet "Fullföljda studier - genom trygghet och studiero". Syftet med projektet är att bidra med kunskap för att skolorna och förskolorna på ett främjande, förebyggande och akut åtgärdande sätt ska kunna skapa optimala inkluderade lärmiljöer som präglas av trygghet och studiero/lekro för varje barn i kommunen. En del i projektet har varit en utbildning för samtlig personal vilken gett teoretiska och praktiska verktyg för att motverka och förebygga kränkings- och mobbningsproblematik. Flera skolor är i gång med ett praktiskt förbättringsarbete och har sett positiva förändringar i elevernas sociala samspel till följd av insatser med dessa verktyg. Arbetet med projektet har förlängts och kommer att pågå även under år 2020.

Exemplet bidrar till delmål:

- 4.3 Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet

5. JÄMSTÄLLDHET

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Jämställdhet är en del av det kommunala uppdraget. Det innebär att kommuner och regioner ska ge kvinnor och män, flickor och pojkar, en likvärdig service och främja en jämställd samhällsutveckling. Det är en fråga om mänskliga rättigheter, men det handlar också om kvalitet och effektivitet. Det kräver att verksamheter planeras utifrån både kvinnors och mäns, flickors och pojkars behov och att resurser fördelas likvärdigt mellan könen. Personal inom skola, vård och omsorg behöver bemöta kvinnor och män, flickor och pojkar utan diskriminering och utan stereotypa föreställningar om kön. Kommuner och regioner har också ett särskilt ansvar att motverka alla former av våld mot kvinnor och flickor. Som arbetsgivare i en kvinnodominerad sektor har kommuner och regioner ett särskilt stort ansvar för kvinnors arbetsvillkor.

Exempel från Tidaholm

Övergripande arbete mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

Kommunen har tagit initiativ till ett övergripande arbete med våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck där bland annat även Närhälsan ingår i samarbetet. Uppgiften är initialt att utarbeta strategier, handlingsplaner och rutiner mot våld i nära relation samt mot hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa ska utgöra ett stöd till medarbetarna för att upptäcka våld och hedersrelaterat våld och förtryck. Planerna ska även utgöra en vägledning i hur medarbetarna ska agera när de misstänker eller upptäcker att någon utsätts för våld, samt vara en vägledning i ett våldspreventivt och tidigt förebyggande arbete kopplat till normer och jämställdhet. Under 2019 arrangerades bland annat en utbildning där medarbetare från samtliga förvaltningar fanns representerade, totalt ungefär 600, i syfte att öka kunskapen kring våld i nära relationer.

Exemplet bidrar till delmål:

- 5.2 Utrota våld och utnyttjande av kvinnor och flickor

6. RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommunerna har ansvar för tillgången till dricksvatten och avlopp. Såväl skyddet av vattnet som dricksvattnets kvalitet och hur avloppsvattnet ska renas är reglerat på EU-nivå, men styrs också av flera svenska lagar som till exempel miljöbalken och lagen om allmänna vattentjänster. Trots en god tillgång till vatten och avlopp finns det behov av att förbättra vattenkvaliteten samt minska föroreningar och övergödning i många svenska sjöar och vattendrag. Kommunerna är ansvariga för att genomföra flertalet av de åtgärder som krävs för att förbättra vattenkvaliteten både i rollen som VA-producent och som granskande myndighet. Kommuner arbetar också för att förebygga problem med vattenbrist och sinande brunnar, vilket perioder av låga grundvattennivåer kan leda till.

Exempel från Tidaholm

Stöd på väg mot egen försörjning

Tidaholms kommuns drickvattenskälla i Källefall ger dagligen en stor del av Tidaholmarna rent vatten. I syfte att säkerställa framtida vattenförsörjning har ett vattenskyddsområde kring Källefall skapats. Vattenskyddsområden är en geografisk avgränsning i vilken det finns särskilda föreskrifter för att skydda vattnet i området. För att skapa en redundans och robusthet i systemen pågår ett projekt som syftar till att binda ihop Källefallssystemet med systemet för vatten från Vättern som närliggande kommuner har som primär dricksvattenskälla.

Exemplet bidrar till delmål:

- 6.1 Säkert dricksvatten för alla

Genom de globala målen för hållbar utveckling kan arbetet uppnås – i alla länder, för alla människor.

7. HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommuner och regioner är stora energianvändare men också stora energiproducenter. Som sådan kan man arbeta aktivt med att i upphandlingar ställa krav och i den egna produktion se till att följa utvecklingen och använda den senaste tekniken. En omställning av energisystemet pågår genom fortsatt utbyggnad av förnybar energi och utfasning av fossila bränslen inom både elproduktion och fjärrvärme. Energisystemen och elnäten står inför nya utmaningar med varierande energiproduktion från vind och sol och ny efterfrågan på el från transporter, datacentra, industri och samhällsbyggande. Kommuner och regioner använder drygt 20 TWh energi, eller knappt fem procent av Sveriges energianvändning i sina verksamhetslokaler och allmännyttiga bostäder. Det finns en långsiktig positiv trend för energieffektivisering, samtidigt som mer kan göras i både befintliga och nya byggnader. Regionernas energianvändning redovisas i SKL:s Öppna jämförelser, medan den för kommuner följs upp mer sporadiskt. Den regionala och lokala kollektivtrafiken använder ytterligare 4 TWh, där hela 87 procent var förnybar energi år 2017.

Exempel från Tidaholm

Biodiesel ersätter fossila bränslen

I arbetet med att växla ut fossila bränslen har HVO-bränslen implementerats i verksamheten. Hydrogenated vegetable oil, eller HVO, är en typ av biodiesel som kemiskt sett är identisk eller mycket lik fossil diesel men görs av vegetabiliska oljor. Inledningsvis har Tidaholms Energi leasat en HVO-tank som kan användas för flera syften. Ambitionen är att göra likadant vid kommunens förråd och använda HVO-bränslen i de maskiner och fordon där det är tekniskt möjligt vilket minskar kommunens användning av fossila bränslen.

Exemplet bidrar till mål:

- 7 Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

8. ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommuner och regioner stödjer utvecklingen av arbetstillfällen för alla grupper, även de som står långt från arbetsmarknaden. Detta kan ske exempelvis i samverkan med Arbetsförmedlingen, näringslivet och den sociala ekonomin. Kommunerna ansvarar även för kommunal vuxenutbildning (komvux) som bidrar till att människor kan utbilda sig och hitta arbete. Kommuner är också markägare, markförsäljare, planerare, tillståndsgivare och kontrollmyndighet inom många områden som berör flertalet företag. Genom att sköta sina uppdrag objektivt, rättssäkert och professionellt skapar man bästa förutsättningar för näringslivet att bedriva sin verksamhet och växa.

Exempel från Tidaholm

Heltid en rättighet - deltid en möjlighet

I Tidaholms kommun ska alla ha möjlighet att arbeta heltid. Det innebär att kommunen ska ha en verksamhet som gör att alla vill och orka arbeta heltid. Idag finns det stora skillnader i medelsysselsättningen mellan kvinnor och män anställda i kommunen, där kvinnorna i högre utsträckning har deltidstjänster. Alla som arbetar i Tidaholms kommun ska också kunna leva på sin lön och sysselsättningsgraden påverkar hela livsinkomsten, vilket i sin tur har en direkt påverkan på pensionen. Kommunen arbetar för att bryta arbetsmarknadens traditionella normer angående sysselsättningsgrad: Både kvinnor och män ska kunna arbeta heltid.

Exemplet bidrar till delmål:

- 8.5 Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla

Sysselsättning för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden

Genom bland annat projekt Ung Arena, som är en gemensam satsning på att få ned ungdomsarbetslösheten i Skaraborg och arbetsträning arbetar kommunen med att stödja utvecklingen av arbetstillfällen för alla grupper, även de som står långt ifrån arbetsmarknaden. Inom ramen för Ung Arena kan personer mellan 15 och 30 år som inte arbetar eller studerar få stöd för att hitta sin väg till arbete eller studier genom personlig coaching. Kommunen har en egen arbetsträning där personer som har som mål att börja arbeta med paketering eller snickeri får öva sina färdigheter innan de kan gå vidare, till exempel till en praktikplats.

Exemplet bidrar till delmål:

- 8.6 Främja ungas anställning, utbildning och praktik

9. HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommuner och regioner är stora investerare i infrastruktur. System för vatten och avlopp och kollektivtrafik är några exempel. Genom upphandling kan utvecklingen styras mot innovation av exempelvis renare och smartare teknik. Genom rätt agerande kan utvecklingen styras mot en mer hållbar riktning. Kommunernas ansvar för viss tillsyn av olika verksamheter kan också bidra till en hållbar utveckling av såväl näringsliv som offentligt finansierade verksamheter. Möjligheten till samverkan med universiteten i olika sammanhang innebär också att ny kunskap kan bidra till innovationer.

Exempel från Tidaholm

Framtiden i fokus när stadskärnan utvecklas

Tidaholms kommun har arbetat fram en strategi för stadskärnans utveckling som innefattar allt från visionsbilder till en stråk- och etableringsplan. Dokumenten är en vägledning för stadens framtida utveckling och fokus ligger på att bygga en hållbar stad där ett helhetsperspektiv är centralt i den strategiska planen för handelsetableringar. Exempel på detta är att skapa naturliga kluster och att placera verksamheter så de på bästa sätt går att nå med framtidens trafikslag. Strategin ska både underlätta för utvecklandet av handeln men också ta hänsyn till framtidens konsumtionsmönster och de värden som spås bli framgångsfaktorer i ett hållbart samhälle. Att göra centrala Tidaholm mer inbjudande har varit en del av projektet. Arbetet har lett till att det kommer att installeras wifi på Gamla torget som också får ny belysning, ett nytt konstverk av en lokal konstnär samt en uppräskad sittplats.

Exemplet bidrar till delmål:

- 9.1 Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer

10. MINSKAD OJÄMLIKHET

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommunerna har genom sitt ansvar för skola, omsorg och socialt stöd goda möjligheter att motverka ojämlikhet mellan olika individer och grupper av både barn och vuxna. Fullföljande av grundläggande utbildning är en av flera viktiga faktorer för minskad ojämlikhet. Regionerna kan också inom bland annat vården och kollektivtrafiken motverka ojämlikheter vad gäller hälsa och transportmöjligheter. Det kommunala utjämningsystemet är tänkt att ge likvärdiga förutsättningar för välfärd oavsett var i landet vi befinner oss. Trots detta finns det utmaningar i att erbjuda en likvärdig offentlig service i kommunerna och regionerna på grund av varierande befolkningsammansättning och andra förutsättningar. Bostads- och samhällsplanering samt kultur och fritidsaktiviteter är andra viktiga områden i arbetet för att motverka ojämlikhet.

Exempel från Tidaholm

Tvärprofessionella team arbetar förebyggande med barn

Att tidigt främja barn och ungas utveckling och ge stöd i föräldraskapet är ett viktigt jämlikhetsarbete i kommunen. För att kunna stötta i ett tidigt skede finns bland annat två tvärprofessionella team i kommunen.

SAM-KRAFT kallas det team som arbetar inom förskolan, med barn i åldern 0-5 år. Syftet med teamet är att i ett tidigt skede ändra förutsättningarna för barn där det finns en oro för en negativ social utveckling. Med hjälp av observationer och kartläggning får föräldrar och personal på förskolan handledning av teamet och kan skapa förutsättningar för barnet att vara sig självt och utvecklas i en positiv riktning.

På högstadiet, med barn i åldern 13-15 år, arbetar närvaroteamet i en samverkan mellan skola, socialtjänst och ungdomsmottagning för att minska skolfrånvaron bland ungdomar. Teamet kartlägger grundligt orsakerna till frånvaron och möter genom olika insatser elevens behov för att närma sig skolan. Teamet jobbar individinriktat med eleven, pedagoger och föräldrar för att ge varje elev rätt förutsättningar. Teamet jobbar också på skolnivå för att skapa förutsättningar för inkluderande lärmiljöer som är tillgängliga för alla elever.

Exemplet bidrar till delmål:

- 10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering

Barnrättsbedömningar ger barnets perspektiv inför politiska beslut

Kommunen arbetar aktivt för att vara barnrättssäker. För att säkerställa att barnets perspektiv synliggörs vid beslutsfattande genomförs alltid barnrättsbedömningar i samband med politiska beslut. I bedömningen beskrivs hur beslutet kommer att påverka ett eller flera barn och hur det stärker eller motverkar deras rättigheter. Arbetsättet är en påminnelse om att reflektera om barns olika förutsättningar och livsvillkor och hur de påverkas av beslut som kommunen fattar, samt om det finns barn som kan diskrimineras av beslutet. Det är också en möjlighet att öka delaktigheten med målgruppen. Kommunen arbetar också med barnrättsombud och har en barnrättspolicy, där arbetet för barns rättigheter tydliggörs som ett arbete som rör alla nämnder och förvaltningar.

Exemplet bidrar till delmål:

- 10.3 Säkerställ lika rättigheter för alla och utrota diskriminering.

11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommunerna ansvarar för samhällsplaneringen och planerar för mark- och vattenanvändningen, bostadsförsörjningen samt delar av transportinfrastrukturen och den tekniska försörjningen. Regionerna har det regionala utvecklingsansvaret och planerar för kollektivtrafiken samt delar av transportinfrastrukturen. I den lokala och regionala planeringen kopplas ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter samman till en långsiktigt hållbar helhet och avvägningar görs gentemot nationella mål och strategier. Kommunerna har också ett ansvar för att i samverkan med region och länsstyrelse ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen och ha mål för bostadsbyggande enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Den byggda miljön har också stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhållning.

Exempel från Tidaholm

Kulturmiljöprogram belyser kulturhistoriskt intressanta platser

Genom att revidera kommunens Kulturmiljöprogram har det skapas förutsättningar för att bevara och utveckla kulturmiljöer i kommunen. Kulturmiljöprogrammet beskriver 46 geografiskt avgränsade miljöer i och runt Tidaholm som är särskilt intressanta ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Det innefattar såväl landskap som bebyggelse. Materialet ska kunna användas både i utbildningssyfte och inom turistnäringen. Länsstyrelsen har granskat kulturmiljöprogrammet och är imponerade över den unika sammanställningen och det gedigna arbetet bakom det drygt 250 sidorna i vilken Tidaholms kulturmiljöer presenteras.

Exemplet bidrar till delmål:

- 11.4 Skydda världens kultur- och naturarv

Antalet gång- och cykelvägar ökar

Genom att planera för och bygga nya gång- och cykelvägar i kommunen skapas säkra färdvägar där medborgare har möjlighet att färdas till fots eller på cykel avgränsat från biltrafiken. I takt med att kommunen bygger ett nytt bostadsområde, Rosenberg, utökas även gång- och cykelvägarna för att skapa säkra skolvägar till den nya skolan som tas i bruk hösten 2020. Även i centrum skapas gång- och cykelvägar för att främja möjligheten att färdas med cykel i stället för med bil. I den framtida gång- och cykelplanen planeras nya vägar runt om i kommunen.

Exemplet bidrar till delmål:

- 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
- 11.6 Minska städernas miljöpåverkan

12. HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommunerna och regionerna är stora konsumenter och upphandlar varje år varor och tjänster för miljardbelopp. Genom att använda olika upphandlingsinstrument kan regioner och kommuner skapa innovationsdriven utveckling av såväl sina egna som sina leverantörers verksamheter i en hållbar riktning. Kommunerna ansvarar också för stora delar av avfallshanteringen. I Sverige återvinner vi stora delar av avfallet. Att ta tillvara resurser i avfallet genom återvinning och att avgifta kretsloppet genom att samla in farligt avfall är avgörande för att nå de nationella miljökvalitetsmålen och ligger i linje med flera av målen i Agenda 2030, bland annat mål 12. Konsumentrådgivning och energi- och klimatrådgivning är andra tjänster som kommuner erbjuder invånarna.

Exempel från Tidaholm

Hållbara inköp med ny upphandlingspolicy

Tidaholms kommun är en stor konsument och upphandlar varor och tjänster för stora belopp. Genom att använda sig av olika upphandlingsinstrument har kommunen arbetat fram en ny policy och riktlinje avseende inköp och upphandling. De nya styrdokumenterna fastslår att kommunen ska fokusera på hållbara inköp, det vill säga att all upphandling ska vara inriktad på att de upphandlande varorna och tjänsterna samt entreprenaderna ska bidra till en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling. I upphandlingar av livsmedel ska miljökrav, djurskyddskrav, krav rörande antibiotikaanvändning och smittskydd ställas i enlighet med upphandlingsmyndighetens kriteriedokument.

Exemplet bidrar till delmål:

- 12.7 Främja hållbara metoder för offentlig upphandling

13. BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommunerna har ett ansvar vid planeringen att ta hänsyn till klimatrisker. Att klimatanpassa den fysiska planeringen innebär både att förebygga och minimera riskerna för naturolyckor. Kommuner arbetar med anpassning genom åtgärder i den fysiska miljön samt strategi- och ledningsarbete. Kommuner och regioner har stora möjligheter och utmaningar att minska sin klimatpåverkan och anpassa sig till ett förändrat klimat. Arbetet för minskad klimatpåverkan i kommuner och regioner sker inom många områden. Det gäller exempelvis infrastrukturplanering och satsningar på kollektivtrafik, cykel, parkeringspolicy och trafikplanering. Att minska energianvändningen i byggnader sparar både pengar och miljö. Kommunernas och regionernas arbete ger stora resultat. Men det finns fortfarande ytterligare skäl att spara. Stora möjligheter finns också inom samhällsplanering och offentlig upphandling och i samspel med näringsliv och invånare.

Exempel från Tidaholm

Elever och skolpersonal minskar matsvinnet tillsammans

Mat som inhandlas och inte äts upp ger den största miljöpåverkan. Därför är det viktigt att minska matsvinnet i och kring den offentliga måltiden. I Tidaholm gör skolorna mätningar för att uppmärksamma hur mycket som slängs och var i kedjan som förbättring kan ske. Elever, föräldrar och pedagoger har fått information om hur alla kan vara med och påverka svinnet. Till stor del handlar det om relativt enkla saker, som att hellre gå två gånger än att ta för mycket mat, att visa hänsyn i matsalen och att bidra till matro.

Exemplet bidrar till delmål:

- 13.B Främja mekanismer för att höja förmågan till klimatrelaterad planering och förvaltning

Miljödiplomerad förvaltning

Kultur- och fritidsförvaltningen är miljödiplomerade enligt Svensk Miljöbas. Att ha ett hållbart förhållningssätt, alltid ta miljöhänsyn och följa miljölagstiftning är en självklarhet och ska vara en central del i alla kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter. Gemensamma åtgärder för att förebygga och minska förvaltningens miljöpåverkan är bland annat att införa en enhetlig avfallssortering i hela förvaltningen, göra samlade inköp för att minska mängden transporter och emballage samt minimera användningen av plast och engångsmaterial. Dessutom är all personal miljöutbildad.

Exemplet bidrar till delmål:

- 13.B Främja mekanismer för att höja förmågan till klimatrelaterad planering och förvaltning

Elbilar i ny bilpool

En kommungemensam bilpool, där den som har behov av att under en kortare eller längre stund ha tillgång till en tjänstebil har tagits i drift. Genom att samordna flera av kommunens fordon i en gemensam bilpool har bilar som drivs med fossila bränslen kunnat ersättas med elhybrider och elbilar.

Exemplet bidrar till delmål:

- 13.B Främja mekanismer för att höja förmågan till klimatrelaterad planering och förvaltning

14. HAV OCH MARINA RESURSER

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Att bevara och nyttja hav och marina resurser på ett hållbart sätt är frågor som kommuner och regioner arbetat länge med. Vattenrening är ett sådant exempel, där avloppsrening är en viktig del. Kommunerna har också tillsynsansvar när det gäller vattenkvalitet. Flera kommuner har arbetat fram kustzonsplaner för att skydda kust- och havsområden. Det finns kommuner som tillsammans med lokala aktörer anlägger våtmarker som renar vatten, jämnar ut flöden, ökar den biologiska mångfalden och på så sätt bidrar till att nå mål 14.

Exempel från Tidaholm

Fisk från hållbart fiske

Kommunen har aktivt valt att upphandla fisk och skaldjur som ska vara miljömärkt för hållbart fiske. Kommunen har också varierat valet av inköpta fiskarter för att bidra till att förhindra utrotning av vissa arter.

Exemplet bidrar till mål:

- 14 Bevara och nyttja haven genom hållbart fiske

Om målen ska fungera måste alla känna till, och arbeta med dem.

15. EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommunerna kan besluta att ett mark- eller vattenområde kan bli naturreservat om det behövs för att bevara biologisk mångfald eller vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Kommunerna och regionerna är också stora markägare och kan i den rollen vidta åtgärder för att återställa våtmarker, stärka ekosystemtjänsterna och motverka minskningen av biologisk mångfald. Kommunerna kan också ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Exempel från Tidaholm

Biologisk mångfald prioriterad i nya stadsdelen Rosenberg

När Rosenbergsområdet, den nya stadsdel som växer fram i Tidaholms södra del, skulle byggas fanns hållbarhet inom biologisk mångfald med redan i planeringen. Dagvattenflöden inom området binds till exempel ihop och, via olika system, fördröjs det innan det slutligen når Tidan. Genom fördröjningssystemen ser vi till att vattnet renas och kan reglera inflödesmängden till Tidan. Dessutom ger de olika vattenansamlingarna utrymme för växter, djur och bidrar till en god närmiljö för de boende i området.

Exemplet bidrar till delmål:

- 15.1 Bevara, restaurera och säkerställ hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten

16. FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Det är främst kommunerna och regionerna som möter medborgarna i deras kontakt med samhället. Att kommunernas verksamheter fungerar rättssäkert och motverkar korrupktion bidrar till att behålla en tilltro till samhällets institutioner. Demokrati och medborgarnas delaktighet är fundament i den kommunala och regionala strukturen.

Exempel från Tidaholm

Tidaholmsförslag ger medborgaren större möjlighet till inflytande

Tidaholms kommun lanserade E-förslag (Tidaholmsförslag) på kommunens webbplats den 1 november 2019. E-förslag är en tjänst där medborgare kan lämna in förslag till politiken och därefter kan man rösta på sitt eget och andras förslag. E-förslag som inom tre månader får 50 röster lämnas till politiken för beredning och beslut. Efter lanseringen har sex E-förslag skickats in varav två har fått över 50 röster och därmed lämnats till politiken. Att erbjuda medborgarna möjlighet att, genom E-förslag, påverka beslutsfattandet i kommunen kan bidra till ett större engagemang för lokala frågor och upplevelse av delaktighet. E-förslag som digital tjänst kommer förhoppningsvis också att bidra till att medborgare upplever att det är enklare att lämna förslag och följa hur förslagen hanteras. Om en person inte har möjlighet att själv lämna sitt e-förslag digitalt så hjälper kommunens tjänstepersoner till att publicera förslaget

Exemplet bidrar till delmål:

- 16.7 Säkerställa ett lyhört, inkluderande och representativt beslutsfattande

Säker hantering av digitala handlingar

Tidaholm har tillsammans med Falköpings kommun upphandlat och driftsatt ett E-arkiv. I E-arkivet kommer digitala handlingar att kunna slutförvaras och finnas tillgängliga att ta del av i framtiden. Genom att skaffa ett E-arkiv har kommunen säkerställt att digitala handlingar kommer att kunna slutföras på ett rättssäkert sätt.

Exemplet bidrar till delmål:

- 16.10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna

17. GENOMFÖRANDE OCH PARTNERSKAP

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

Så här kan kommuner och regioner arbeta med målet:

Kommuner och regioner samverkar trots sin rätt till självbestämmande ofta både sinsemellan men också med näringslivet, akademien, civilsamhället och medborgarna. Krav på samverkan med olika grupper finns också inbyggd i viss lagstiftning. Att betona här är också vikten av flernivåstyrelse, det vill säga att lokal, regional, nationell och internationell nivå samspelar i förverkligandet av politiken. Kommuner och regioner bidrar till måluppfyllelse av de globala målen hemmavid, men också i andra länder genom att de upphandlar varor som är producerade utomlands. Genom att genomföra medvetna upphandlingar kan kommuner och regioner bidra positivt till agendan även utanför landets gränser. Kommuner, och regioner kan också direkt bidra till måluppfyllelse globalt genom biståndsfinansierade kommunala partnerskap. För att klara av välfärdsuppdraget är kommuner och regioner beroende av bred samverkan.

Exempel från Tidaholm

Tidaholm - en plats för görglädje

För att skapa attraktionskraft kring platsen Tidaholm så har en platsvarumärkesplattform tagits fram i samarbete mellan kommunen, näringslivet, föreningar, besökare och invånare. Arbetet inleddes med att inventera platsens identitet, tillgångar och värden vilket har mynnat ut i ett nytt platsvarumärke som bland annat består av Tidaholms kärnberättelse: I Tidaholm älskar vi att göra. Här finns en oändlig skaparlust och vilja att skapa, tillsammans och på egen hand. Skaparglädjen speglas i allt från nya innovationer och företag, de många aktiviteter som arrangeras i staden och på landsbygden, till våra hobbies på hemmaplan. Vi förverkligar det vi tror på och låter inget begränsa oss. Kanske har vi görglädjen och beslutsamheten i vårt DNA, från förfäder som med mod och driftighet hittade helt nya sätt att leva här. Och kanske är vårt arv förklaringen till att det var just här som Sveriges fordonsindustri föddes. Inspirationen till att göra hittar vi i människorna som bor och verkar här. De som hjälper oss framåt, hejar på och gläds åt varandras framgångar. Vi hämtar den också i den händerrika naturen som omger oss, som ger oss adrenalin, avkoppling, upptäckter och upplevelser att minnas. På höjderna, sjöarna och vid forssträckorna fylls vi av energi och kraft att fortsätta göra och utveckla. Tidaholm är en liten plats till ytan, men så mycket större än sina gränser. Här gör vi det vi tror på. Här skapar vi det liv vi vill leva. För här hittar vi glädjen till att göra, om och om igen. En plats för görglädje.

Exemplet bidrar till delmål:

- 17.17 Uppmuntra effektiva partnerskap

Partnerskap för attraktionskraft och ökad sysselsättning

Tidaholm är en av sju kommuner som tillsammans har bildat föreningen Leader Östra Skaraborg med syfte att utveckla attraktiva, konkurrenskraftiga områden som ska stimulera ökad sysselsättning och nya företag. Leader är en metod för att utveckla bygden utifrån lokala förutsättningar med EU-medel i kombination med kommunala och statliga medel. Metoden kan användas både på landsbygden och i staden. I varje område tar privat, ideell och offentlig sektor gemensamt fram en lokal utvecklingsstrategi där man kommer överens om vad man ska prioritera för insatser under kommande programperiod. Metoden bygger på samarbete mellan olika sektorer och aktörer i ett område. Det innebär att de som bor och verkar i området kan vara med och driva och påverka utvecklingen. Utifrån rapport mars 2016 - okt 2019 får Tidaholm tillbaka 2,18 kr för varje satsad krona i föreningen.

Exemplet bidrar till delmål:

- 17.17 Uppmuntra effektiva partnerskap

De globala målen är kopplade till kommunens strategiska mål i målstyrningsarbete där de globala målen tillhör ett eller flera av kommunens övergripande målområden.

ATTRAKTIV KOMMUN

MEDBORGAREN I FOKUS

BOENDE

NÄRINGSLIV

LIVSLÅNGT LÄRANDE

**TIDAHOLMS
KOMMUN**

Vill du veta mer om kommunens målstyrningsarbete kring de globala målen finns mer att läsa i kommunens strategiska plan och budget som du hittar på vår webbplats, tidaholm.se.